

Régiók Európai
Bizottsága

SEDEC-VI-021

A SEDEC szakbizottság 13. ülése – 2017. január 31.

VÉLEMÉNYTERVEZET

„Szociálpolitika, oktatás, foglalkoztatás, kutatás és kultúra” szakbizottság

Az intelligens szakosodási stratégiák (RIS3) hatása a régiókra és a régióközi együttműködésre

Előadó: **Mikel Irujo Amézaga** (ES/EA)
Navarra kormányának brüsszeli küldötte

Ez a dokumentum a „Szociálpolitika, oktatás, foglalkoztatás, kutatás és kultúra” szakbizottság **2017. január 31-én 11 órától 18.30-ig** tartandó ülésén kerül megvitatásra. A fordításra való tekintettel az esetleges módosító indítványokat **legkésőbb 2017. január 18-án (brüsszeli idő szerint) 15 óráig** az erre a célra szolgáló online eszközön keresztül kell benyújtani (elérhető a tagok portáljáról: <https://memportal.cor.europa.eu/>). A felhasználói útmutató a <https://memportal.cor.europa.eu/> címen található.

Referenciaszövegek

Az Európai Parlament és a Tanács 2013. december 17-i 1303/2013/EU rendelete az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről

Az Európai Parlament 2016. szeptember 13-i állásfoglalása a kohéziós politikáról és az intelligens szakosodást célzó kutatási és innovációs stratégiákról (RIS3) ([2015/2278\(INI\)](#))

„Tervezet – A Tanács következtetései a kutatást és az innovációt jobban elősegítő, intelligensebb és egyszerűbb kohéziós politikáról és általában az európai strukturális és beruházási alapokról”, Brüsszel, 2016. június 10. ([9863/16](#))

A „Szociálpolitika, oktatás, foglalkoztatás, kutatás és kultúra” szakbizottság saját kezdeményezésű véleményének tervezete – Az intelligens szakosodási stratégiák (RIS3) hatása a régiókra és a régióközi együttműködésre

I. POLITIKAI AJÁNLÁSOK

A RÉGIÓK EURÓPAI BIZOTTSÁGA

1. emlékeztet arra, hogy **a Tanács és az Európai Parlament** egyaránt elismerte, hogy az intelligens szakosodási stratégiák (RIS3) hathatós eszközként hozzájárulhatnak a társadalmi kihívások kezeléséhez, valamint a társadalmi-gazdasági és területi sajátosságokon alapuló innováció, beruházás és versenyképesség előmozdításához;
2. rámutat annak fontosságára, hogy az 1303/2013/EU rendelet előzetes feltételrendszerként hozta létre az intelligens szakosodási stratégiákat, **ugyanakkor sajnálja, hogy az intelligens szakosodási stratégiák fogalom meghatározása nem eléggé konkrét**¹, például a tekintetben, hogy az intelligens szakosodási stratégiák nemzeti vagy regionális kutatási és innovációs stratégiai szakpolitikai keret formáját ölthetik vagy beépíthetők abba;

Az intelligens szakosodási stratégiák (RIS3) kidolgozása

3. emlékeztet arra, hogy biztosítani kell **valamennyi kormányzati szint részvételét**, ideértve az állami, a regionális, a szubregionális és/vagy a helyi szintet, valamint hogy ez magában foglalja az **ügynevezett négyes spirál**² érintett szereplőit, noha a részt vevő szervezetek pontos összetétele a regionális körülmények függvénye;
4. kiemeli, hogy az intelligens szakosodási stratégiák kidolgozásába be kell vonni valamennyi érdekelt felet, ösztönözve őket, hogy fogjanak össze egy **közös elképzelés** zászlaja alatt. A folyamatnak elő kell mozdítania a többszintű kormányzást, és segítenie kell a kreatív és társadalmi tőke adott térségen belüli létrejöttét;
5. úgy véli, hogy az intelligens szakosodási stratégiák megtervezését és folyamatos felülvizsgálatát **interaktív** irányítási folyamatnak kell követnie, amely az ügynevezett *vállalkozói felfedezési folyamat* alapjául szolgál, és amelyet emellett a felülről lefelé és az alulról felfelé irányuló fellépéseket ötvöző folyamat kísér, ahol fontos szerepet kap a **polgári szerepvállalás**;
6. rámutat arra, hogy a közösségvezérelt folyamat megvalósításának követelménye az 1303/2013/EU rendelet I. mellékletének 4.3. pontjából ered. Ugyanakkor a közösségvezérelt

¹ Az 1303/2013/EU rendelet fogalom meghatározása szerint az „intelligens szakosodási stratégiák” olyan nemzeti vagy regionális innovációs stratégiák, amelyek prioritásokat határoznak meg annak érdekében, hogy versenyelőnyt építsenek ki a saját kutatási és innovációs erősségeik fejlesztésén és ezen erősségek üzleti szükségletekkel való összehangolásán keresztül a felmerülő lehetőségek és piaci változások koherens módon történő kezelése érdekében, elkerülve mindeközben az erőfeszítések megkettőződését és szétaprózottságát.

² Azaz a nemzeti vagy regionális irányító hatóságok és az érdekelt felek, például az egyetemek és más felsőoktatási intézmények, az ipar és a szociális partnerek együttműködése az üzleti lehetőségek feltárásának folyamatában.

folyamat számos esetben még mindig nem megfelelő, **ezért kéri az Európai Bizottságot, hogy gondoskodjon e jogszabályi előírás tényleges betartásáról;**

7. emlékeztet arra, hogy az intelligens szakosodási stratégiák kidolgozásához **politikai vezetésre és konszenzusra** is szükség van; egy választási eljárást követő politikai kurzusváltás nem veszélyeztetheti a kidolgozásukat, ezért javasolt, hogy a reprezentatív politikai erők mindegyike vagy nagy része tevékenyen vegyen részt benne, csakúgy mint a társadalmi szereplők és a civil társadalmi szervezetek;
8. úgy véli, hogy az intelligens szakosodási stratégiák nem korlátozódhatnak a kutatási, innovációs és vállalkozásfejlesztési kérdésekre. Az Új európai készségfejlesztési program szellemében teljeskörűen, minden képzési szintre és minden célcsoportra – a fiatalokra, a munkavállalókra és a munkanélküliekre – kiterjedően magukban kell foglalniuk a képzéssel kapcsolatos kérdéseket;
9. emlékeztet arra, hogy az említett rendelet értelmében az intelligens szakosodási stratégiáknak „monitoringmechanizmust” kell magukban foglalniuk, a rendelet ugyanakkor nem írja le és nem részletezi ezt a mechanizmust. Az intelligens szakosodási stratégiák **monitoringmechanizmusának** megfelelő eredménymutatók révén képesnek kell lennie az intelligens szakosodási stratégiák egyes prioritásai tekintetében előirányzott változtatások megragadására és nyomon követésére. Sajnálja azonban, hogy a nyomon követés és az értékelés tekintetében nincs **összehangolt megközelítés;**
10. rámutat továbbá egy olyan értékelési mechanizmus szükségességére, amely lehetővé teszi annak mérését, hogy milyen tényleges hatással jártak az intézkedések, illetve mennyiben járultak hozzá a célkitűzésekhez, és miért, illetve hogyan működtek;
11. elismeri az S3 platform által a technikai segítségnyújtás és az eszközök kidolgozása terén megtett erőfeszítéseket, **noha a közös szabályozási keret hiánya** azzal a veszéllyel jár, hogy az intelligens szakosodási stratégiák végrehajtása és nyomon követése nem harmonizáltan történik;
12. javasolja néhány rugalmas, de harmonizált kritérium kidolgozását az Európai Bizottság által már kidolgozott kritériumokra építve³, a **mutatókat** erőforrás-mutatókra („*resource indicators*”), teljesítménymutatókra („*output indicators*”) és (minőségi és mennyiségi) eredménymutatókra („*result indicators*”) tagolva;
13. rámutat különösen arra, hogy a **felsőoktatási intézményeknek** fontos szerepet kell játszaniuk az intelligens szakosodási stratégiák kidolgozásában és végrehajtásában; a felsőoktatási intézmények zsanéerként működhetnek az úgynevezett „tudásháromszög” elemei (kutatás, oktatás és innováció) között, és kiépíthetik a régiók innovációs kapacitását;
14. javasolja, hogy az intelligens szakosodási stratégiák lehetőség szerint irányozzák elő **rugalmas külső szervezetek vagy struktúrák létrehozását, amelyek a kormányokat hivatottak**

³

Lásd például: „*Guidance document on monitoring and evaluation - European Regional Development Fund and Cohesion Fund*” [Útmutató az Európai Regionális Fejlesztési Alap és a Kohéziós Alap nyomon követéséhez és értékeléséhez], Európai Bizottság, 2014.

támogatni a regionális kapacitások fejlesztésében. Rendkívül hasznosnak, ugyanakkor elégtelennek tartja az S3 platform által (partneri felülvizsgálatok és szakértői látogatások támogatásával) végzett külső segítségnyújtást és értékeléseket, mivel véleménye szerint minden egyes régióknak ki kell építenie belső regionális kapacitását, ideértve az intelligens szakosodási stratégiák végrehajtási, nyomonkövetési és monitoringmechanizmusait;

Az európai strukturális és beruházási alapok és egyéb programok közötti szinergiák

15. rámutat arra, hogy az intelligens szakosodási stratégiák alapja nem csupán a strukturális alapok hatékonyabb felhasználása, és hogy e stratégiák célja **szinergiák** kialakítása a regionális innovációs és fejlesztéspolitikák és a pénzügyi eszközök között a párhuzamosságok megelőzése érdekében;
16. emlékeztet arra, hogy az európai strukturális és beruházási alapok (esb-alapok) és a Horizont 2020 közötti szinergiák előmozdítása a 2014 és 2020 közötti időszak egyik prioritása, a folyamatot azonban megnehezíti **a szabályozás bonyolult volta**;
17. megjegyzi, hogy **elengedhetetlen a szabályozási keret harmonizálása és egyszerűsítése** olyan közös szabályok és fogalom meghatározások bevezetésével, amelyek javítják a különféle pénzügyi eszközök közötti kölcsönhatást, az eszközöknek pedig tartalmazniuk kell annak egyértelmű leírását, hogy miként kívánják elérni és elősegíteni ezeket a szinergiákat;
18. fontosnak tartja a **kapacitásfejlesztési programok** előmozdítását, különösen az e téren kevés tapasztalattal rendelkező régiókban, ágazati szemszögből kiemelve a sikertörténeteket, amelyek példaként szolgálhatnak más régiók számára;
19. emlékeztet arra, hogy az esetleges siker jelentős részben annak függvénye, hogy zökkenőmentes-e a kapcsolat a különböző – uniós, állami, regionális és adott esetben helyi – **kormányzati szintek** között, és milyen a koordináció egyebek mellett az irányító hatóságok és a nemzeti kapcsolattartó pontok között;
20. sajnálja, hogy az **állami támogatásokra** vonatkozó jogszabályok és az európai strukturális és beruházási alapok jogszabályi kerete közötti harmonizáció hiányos volta továbbra is jelentős akadályt jelent a szinergiára való törekvésben. Kéri az Európai Parlament által erre vonatkozóan megrendelt közelmúltbeli tanulmány⁴ ajánlásainak végrehajtását;

Az Európai Bizottság kezdeményezéseinek egyszerűsítése

21. ismételten elismeri, hogy az S3 platform jelentős munkát végzett, ugyanakkor úgy látja, hogy az Európai Bizottság **kezdeményezéseinek sokfélesége** zavart kelt, emellett ismerethiányhoz és a régiók közötti koordináció hiányához vezet;

⁴

„Az európai strukturális és beruházási alapok és más uniós eszközök közötti szinergiák maximalizálása az Európa 2020 stratégia céljainak elérése érdekében”, Európai Parlament, Uniós Belső Politikák Főigazgatósága, 2016. június, IP/B/REGI/IC/2015-131.

22. szükségesnek tartja a **különbéle eszközök, kezdeményezések és támogató szervek közötti szinergiák** elemzését, ideértve számos egyéb mellett az intelligens szakosodási platformot, az Európai Klaszter Megfigyelőközpontot, az európai innovációs partnerségeket, az Európai Stratégiai Fórumot, a kulcsfontosságú alaptermotechnológiákkal és a kutatási infrastruktúrával kapcsolatos kezdeményezéseket;
23. kéri az Európai Bizottságot a **főigazgatóságok jobb összehangolására**, lehetővé téve a kezdeményezések koherensebb megértését, különös tekintettel a kis méretű vagy kisebb igazgatási kapacitással rendelkező régiókra;
24. javasolja az „uniós kezdeményezések, eszközök és projektek **atlaszának**” elkészítését az intelligens szakosodási stratégiákkal kapcsolatos témakörökben, követve az Európai Bizottság *e-justice* portáljának példáját, amelynek célja „a polgárok dolgának megkönnyítése” többnyelvű információk biztosítása révén;
25. javasolja egy **tudásközösség** előmozdítását, amely szakértők képzését és továbbképzését végzi az intelligens szakosodási stratégiák területén;

A régiók közötti együttműködés előmozdítása és értékláncok létrehozása

26. hangsúlyozza, hogy a kritikus tömeg területi szinten történő elérése alapvető fontosságú ahhoz, hogy az EU és ipara világszinten versenyképes legyen; úgy véli, hogy a régiók kínálják a megfelelő helyet az **innovációs ökoszisztémák** létrehozásához, megteremtve a szükséges kapcsolatokat az uniós politikák, az ipar, a kutatóközpontok, a felsőoktatási intézmények, valamint a polgárok között;
27. megjegyzi, hogy az intelligens szakosodási stratégiákban feltárt prioritások alapján fejleszteni kell a régiók közötti együttműködést, amely lehetővé teszi **értékláncok** létrehozását az Unió egészére kiterjedően;
28. meggyőződése, hogy a régiók közötti együttműködés révén szinergiák jönnek létre a régiókban már meghatározott gazdasági tevékenységek és erőforrások között, miáltal jobban kiaknázhatóak a bennük rejlő **lehetőségek**, és **elkerülhetőek** a szükségtelen **párhuzamosságok** a beruházások terén, melyekhez strukturális alapokat használnak fel;
29. véleménye szerint a kulcs az, hogy elegendő információ és koordinációs kapacitás állhasson rendelkezésre egy európai szintű „*K+F-gyár*” megszervezéséhez. Az ideális eredmény **az egymást kiegészítő elemek** tökéletes, **koherens** rendszere lenne, amely kiiktatja a párhuzamosságból és az egyszerű utánzásból eredő hatékonysági problémákat;
30. elégedetten veszi tudomásul az Európai Bizottság különféle ez irányú kezdeményezéseit, ideértve például a tematikus platformokat, noha úgy véli, hogy e kezdeményezéseket **pontosan meghatározott pénzügyi eszközökkel és célkitűzésekkel** kell újtukra indítani, megelőzve annak veszélyét, hogy bizonytalanság támadjon a résztvevők körében. Úgy véli továbbá, hogy el kell kerülni a más kezdeményezésekkel vagy programokkal – például a TIT-ekkel, az „EKT-

hálózat” projekttel, a COSME klaszterprogramjaival, az Interreg Europe keretén belüli projektekkal stb. – való párhuzamosságokat;

31. kifogásolja, hogy a nagyszabású eszközöknél háttérbe szorulnak a kkv-k projektjei, illetve a kisebb volumenű projektek;
32. úgy véli, hogy lehetővé kellene tenni, hogy több régió önkéntes alapon létrehozza **egyes szakterületek régióközi szervezetét**:
 - egy országon belül,
 - egy határokon átnyúló egységen belül,
 - egy adott tengerpartszakaszon vagy hegyvidéken,
 - egy egymással nem összefüggő területekből álló európai hálózat keretében (pl. kulturális és kreatív iparágak vagy az Élkezdeményezés);
33. úgy véli, hogy az intelligens szakosodási stratégiáknak ösztönözniük kellene a régiókat, hogy működjenek együtt olyan **nemzetközi klaszterek** kialakítása érdekében, amelyek segítik az említett nemzetközi értékláncok erősítését. Az uniós politikákban tükröződnie kell annak, hogy milyen szerepet játszhatnak a klaszterek a régiókon belüli és kívüli szereplők közötti hídként, valamint a kkv-k számára biztosított vállalkozástámogatás csatornáiként;
34. rámutat arra, hogy a jelenlegi szabályozás értelmében az irányító hatóságok jóváhagyhatják, hogy bizonyos műveletekre **a programterületen kívül** kerüljön sor, ugyanakkor sajnálja, hogy ezt a valóságban gyakorlatilag nem alkalmazzák;
35. hangsúlyozza, hogy számos tanulmány szerint **jelentős akadályok** állnak fenn, amelyek gátolják a régiók közötti együttműködést, ideértve például az erőforrások vagy az igazgatási kapacitás hiányát, a példaként szolgáló bevált gyakorlatok hiányát, a megvalósítás módjával kapcsolatos bizonytalanságokat, a referenciakeret és a módszertanok hiányát, a célkitűzések nem megfelelő egyértelműségét, a politikai hatáskör szintjei tekintetében fennálló aszimmetriákat, valamint az említett munkát lehetővé tévő pénzügyi keret hiányát;
36. ezért úgy véli, hogy a jelenlegi szabályozási keret **teljes mértékben elégtelen**, és nem segíti elő, sőt inkább korlátozza a régiók közötti együttműködést;

Új szabályozási és pénzügyi keret

37. úgy véli, hogy a regionális dimenzióknak túl kell mutatnia az ERFA keretein, és nemcsak a kohéziós politika egészére kell kiterjednie, hanem valamennyi uniós politika kialakításánál szisztematikusan figyelembe kell venni;
38. véleménye szerint rendkívül nehéz ugyanazon szabályozási és pénzügyi keret alkalmazásával új politikák előmozdítására törekedni;
39. úgy véli, hogy az intelligens szakosodási stratégiákkal kapcsolatos együttműködésük fejlesztéséhez a régióknak szükségük van egy egyszerű eszközre, melynek segítségével

nemcsak a közösen vállalt operatív projektek, hanem a hálózatépítés költségeit is ténylegesen figyelembe vehetik;

40. ezért a következőket javasolja:

- a jelenlegi szabályozási keret mélyreható reformja a 2014 és 2020 közötti időszak vége előtt, egyaránt előmozdítva az európai strukturális és beruházási alapok és egyéb programok közötti szinergiákat, valamint a régiók közötti együttműködést,
- új jogi aktus az intelligens szakosodási stratégiákra vonatkozóan, amely orvosolja az intelligens szakosodási stratégiák megtervezése, kidolgozása, végrehajtása, ellenőrzése és nyomon követése tekintetében jelenleg fennálló hiányosságokat és a harmonizáció hiányát,
- megfelelő eseti finanszírozási eszközök sürgős rendelkezésre bocsátása a régiók közötti együttműködés előmozdítása érdekében. Ezek az eszközök lehetnek különböző finanszírozási formák kombinációi (beleértve a támogatások és a kölcsönök, a különböző szintű köz- és magánfinanszírozás kombinálását), valamint az alapok innovatív felhasználása, lehetővé téve olyan, a régiók közötti együttműködési hálózatokra irányuló kísérleti projektek támogatását, amelyek esetében kézzelfogható az iparral való kapcsolat, és amelyek eredményükkel hatást fejtenek ki a piacra,
- a Horizont 2020-nak a jövőben olyan területi megközelítést kellene javasolnia, melynek révén az uniós kutatási és innovációs politika összekapcsolható az intelligens szakosodási stratégiákkal;
- sürgősen forrásokkal kell ellátni a régiók számára már ismerős Interreg Europe-ot, mely az elkövetkező években a legalkalmasabb eszköz lesz az intelligens szakosodási stratégiákkal kapcsolatos hálózatépítés támogatására,
- a Juncker-terv végrehajtásakor előnyben kellene részesíteni a projekttervezést és -finanszírozást támogató és regionális platformok létrehozását, hogy az ESBA ténylegesen támogatni tudja az intelligens szakosodási stratégiákat. Az ESBA keretében tett regionális szintű technikai segítségnyújtás megerősítése abszolút prioritás;

41. javasolja az Európai Bizottságnak, hogy a Régiók Bizottságának tevékeny részvételével hozzon létre munkacsoportot, amely foglalkozik mindezen kérdésekkel, amelyek lehetővé teszik, hogy az intelligens szakosodási stratégiák fent említett előzetes feltételrendszere konkrétabbá váljon, és rendelkezzen célkitűzésekkel és eszközökkel.

Kelt Brüsszelben, 20xx.... xx-án/én.

II. ELJÁRÁS

Cím:	Az intelligens szakosodási stratégiák (RIS3) hatása a régiókra és a régióközi együttműködésre
Hivatkozás(ok):	
Jogalap:	
Eljárási szabályzat:	Esz. 41. cikk b) pont (ii) bekezdés
Tanácsi/EP-felkérés kelte/Az Európai Bizottság levelének kelte:	
Elnökségi/Elnöki határozat kelte:	
Illetékes szakbizottság:	„Szociálpolitika, oktatás, foglalkoztatás, kutatás és kultúra” (SEDEC) szakbizottság
Előadó:	Mikel Irujo Amezaga
Elemző feljegyzés:	
Szakbizottsági vita:	(előreláthatólag) január 31.
Szakbizottsági elfogadás kelte:	(előreláthatólag) január 31.
Szakbizottsági szavazás eredménye: (szavazattöbbséggel/egyhangúlag elfogadva)	
Plenáris ülésen történő elfogadás kelte:	(előreláthatólag) március 22.
Korábbi RB-vélemények:	
A szubszidiaritás-ellenőrzési hálózattal folytatott konzultáció kelte:	N/A